

Ivan Šaško
pomoćni biskup zagrebački

Uvod i homilija

**u svetoj misi zahvalnici za 351. akademsku godinu (2019./2020.)
na Sveučilištu u Zagrebu
u crkvi sv. Petra u Zagrebu 18. lipnja 2020., u 19 sati**

Tristo pedeset i prvi put Sveučilište u Zagrebu Gospodinu zahvaljuje za dar akademske godine. Nekada je to – izvanjski gledano – bilo učinjeno na raskošniji, a nekada na skromniji način. Ipak, otajstvo je ostalo isto.

U njemu se i večeras kao vjernici nalazimo u zajedništvu s čelništvom Sveučilišta u Zagrebu, počevši od veleučenoga gospodina Rektora (prof. dr. Damira Borasa), prorektora, dekana Katoličkoga bogoslovnog fakulteta (prof. dr. Maria Cifraka) i dekana drugih fakulteta, predstojnika i predstavnika sastavnica; u zajedništvu profesora i djelatnika te studenata i studentica. Kao izaslanik našega nadbiskupa, kardinala Josipa Bozanića, prenosim vam njegove pozdrave, unoseći u ovu zahvalnicu i njegovu molitvenu i blagoslovnu prisutnost.

Nakon proslave visoke obljetnice Sveučilišta prošle godine, u iščekivanju budućega već je prva godina pokazala neobičnost početka toga novog razdoblja, zbog dviju nepogoda: pandemije i potresa, od kojih bi svaka u nekoj spomenici bila dovoljna za cijelo stoljeće.

Tako smo se slaveći zahvalnicu našli u ovoj crkvi sv. Petra, na području župe, u ulici u kojoj se nalazi zgrada Katoličkoga bogoslovnog fakulteta. Stoga zahvaljujem prečasnomu gospodinu župniku i dekanu Josipu (Golubiću), što nam je očitovao gostoljubivost u prostoru koji je također ranjen potresom; u kojemu osjećamo svoju krhkost i nestalnost, ali i snagu one Stijene, na kojoj je sagrađena Crkva, snagu temelja Božje ljubavi kojoj ispovijedamo svoje grijehе, moleći oprostenje i radost Očeva zagrljaja.

Saberimo se, kratko ispitajmo svoju savjest i spomenimo se onoga za što smo posebno zahvalni Gospodinu tijekom ove akademske godine.

Homilija

*Liturgijska čitanja:
Sir 48, 1-15; Ps 97, 1-7; Mt 6, 7-15*

Braćo i sestre, draga Sveučilišna zajednico!

1. Kao što sam spomenuo u Uvodu, tijekom ove godine suočeni smo s dvjema kušnjama: zaraznom bolešću i potresom. Običavam reći da u sadašnjemu vremenu ne postoji niti jedan događaj koji se ne bi mogao posličiti s nekim već proživljenim događajem u povijesti Crkve.

Bilo mi je zanimljivo otkriti kako je Pavao Ritter Vitezović u svome heksameterskom spjevu, koji od prošle godine držim među svojim povremenim štivom: *Dva stoljeća uplakane Hrvatske (Plorantis Croatiae saecula duo)*, opisujući boli i nevolje naše domovine od 1500. do 1700. godine, nanizao puno nevolja, spominjući na desetak mjesta i Zagreb: provale Turaka, pustošenja, pljačke, poplavu i požare.

Već na početku, za godinu 1502., unio je samo opis potresa u Zagrebu u šest stihova: „Zemlja se zatrese, čini se kao da dolazi usud / Koji satrta kani sva moja dobra. Zbog trešnje / Razvaline su bijedne postali domovi moji, / Srušen je čak i toranj crkve svetoga Marka / Usred slavenskog grada što nazvan po gričkom je brdu. / Ni od neba ni zemlje više ja siguran nisam.“ („Contremuit tellus, ac si ventura videret / Fata meis nicitura bonis. Quo nempe tremore / Multa suas fuerant domicilia passa ruinas; / Corruit et divi turris campanea Marci / Slavniae in urbe, vocant quam Graeci nomine Montis; Ut nec firma solo videar, nec ab aethere tuta.“ PAVAO RITTER VITEZOVIĆ, *Dva stoljeća uplakane Hrvatske – Plorantis Croatiae saecula duo*, prir. Zrinka Blažević i Bojan Marotti, Matica Hrvatska, Zagreb 2019., str. 39, stihovi: 66-71)

Točno četrdeset godina kasnije Zagreb je poharala kuga koju, pod godinom 1542., opisuje ovako, naznačujući i ono što danas zovemo 'socijalnom distancom':

„Zagreb, kojem je kler umnožio Ladislav sveti, / Opravda ime svoje nalik tužnomu grobu / Jer je građane dobre posjekla pogubna kuga. / Silan užas: brat se bratu ne usudi prići / niti ljubljena žena u zagrljaj poteći mužu!“ („Zagrabiae, clerum Ladislav cui sanctus adauxit, / Forma tamen tristis nomen dedit ipsa sepulchri, / Prosternit funesta pios contagio Cives. / Grande malum: fratri quo frater adesse, nec uxor / Audet in amplexus dilecta venire mariti!“ , *Idem*, str. 63; stihovi: 475-480)

Vrijeme velikih kušnja vrijeme je susreta s pitanjima smisla, brižnosti, daljnjih koraka, ali svakako i vrijeme molitve. Kada su poljuljani temelji sigurnosti i kada se blisko osjeća ljudska ograničenost, otvaraju se novi i ponovno otkrivaju stari prostori. Izmiješani su: tjeskoba, nesigurnosti i nade, s pokrenutom dragocjenom maštovitošću ljubavi.

Vjerujem da je tim ozračjima moguće opisati i život Sveučilišta u Zagrebu u ovoj akademskoj godini, u naporima da se očuvaju važne norme, kako bi se moglo živjeti 'normalno', jer svaka normalnost – kao što joj ime kaže – živi od norme. Unutar normâ udaljenost je postala drukčijom blizinom, a nova su (tehnička) sredstva poslužila za ostvarivanje starih ciljeva. Isus nas danas u Evanđelju usmjeruje prema cilju i sredstvu koji očituju vjerničku, kršćansku 'normalnost': molitva 'Oče naš'.

2. 'Oče naš' je molitva prošnjâ, ne molitva davanja hvale niti zahvalnosti. Taj nutarnji stav zahvalnosti i blizine, kao preduvjet kršćanske molitve, sažet je u činjenici da se obraćamo Ocu.

Izravno susrećemo samo molbe, traženja, usrdne prošnje. Premda se može učiniti da je takva molitva najskromnija i neprilična za zreloga vjernika – piše B. Maggioni – molitva prošnjâ zapravo je najistinitija. Ona oslikava čovjeka u njegovim stvarnim okvirima izloženosti: u opasnosti, nemoći, strahu i potrebama.

Usidreno je mišljenje da je čovjeku potrebno puno toga, a Molitva Gospodnja sve svodi na troje: na svagdanji kruh, na oprostjenje grijeha i na pobjedu nad zlom/Zlim. Tim izborom Isusova nas molitva poziva na jasnoću našega života; govori nam što su stvarne potrebe. To je molitva jednostavnoga čovjeka, Kristova učenika, čovjeka koji živi u iščekivanju Božjega kraljevstva. To je čovjek koji ozbiljno k srcu uzima uputu: *Tražite najprije Božje kraljevstvo i njegovu pravdu, a ostalo će vam se nadodati* (usp. Mt 6, 33).

3. 'Tražiti' je glagol izražavanja iskrene čežnje. To je način življenja ispunjenoga gorljivošću. To je jedna od odlika koja povezuje vjernika i znanost, nastojanje stjecanja spoznaja i mudrosti, a u konačnici – usvajanja jednoga, jedinoga što je bitno. U tome je smislu 'Oče naš' molitva jednostavnoga čovjeka.

A to se nalazi i u pojmu sveučilišta. 'Uni-versitas' se može živjeti kao 'okrenutost k jednomu', kao ispravnu usmjerenost, skupljanje i usredotočenost puno dijelova u jednome; 'universitas' kao drugo ime za 'jedno-stavnost', u smislu Isusove molitve. Velike poteškoće u društvu vode prema jednostavnosti iz koje se obnavlja veza sa smislom. Čini mi se da se to može primijeniti i na vrijednost istinske znanosti koja zahvaća duboko i tiče se jednostavnoga, bez obzira na složenost metoda i sredstava.

Istinski znanstvenici svojom znanstvenom dubinom i širinom zacijelo uživaju u iskustvu novih uvida i otkrića, ali jednako tako žive i muku susreta s novim ograničenjima koja vraćaju na mudrost jednostavnoga.

Jednako tako, iz duhovnosti znamo da tko se rasprši u puno područja, zahvaćen mnogim stvarima, čini se da puno traži, ali zapravo ne traži ništa.

Takav bi čovjek bio suprotnost Isusovu učeniku i na njegovim usnama riječi molitve 'Oče naš' bile bi samo zvuk, ali ne i istinske molbe; od Boga kao da se traži sve i ništa. Ako netko ne čežne za Bogom, kakav smisao imaju riječi: „Dođi kraljevstvo tvoje“?

4. Iako je 'Oče naš' kršćanska molitva, ona ima što reći i ljudima koji nisu kršćani. Ipak, ne bilo kojemu čovjeku, nego onomu koji traži puninu koju ne nalazi i koji – unatoč tomu – nastavlja željeti i tražiti. Jer i taj čovjek, da o tome i ne govori, na svoj način izražava čežnju za Božjim kraljevstvom.

To ne umanjuje činjenicu da je 'Oče naš' temeljno molitva djece. I danas ćemo u euharistiji u tu molitvu biti uvedeni riječima: „Spasonosnim zapovijedima potaknuti i božanskim naukom poučeni, usuđujemo se govoriti...“ *Usuđujemo se*. Neki smatraju da je to neprimjeren izraz, jer smo sinovi i kćeri (zbog čega bi se trebalo usuditi, imati takav odmak?), ali izgovarati Molitvu Gospodnju je hrabar način dolaženja pred Boga; to je hrabrost djece, darovana hrabrost, ne sama po sebi razumljiva. A darovanost je u izravnoj vezi s ljubavlju.

Darom se ne hvali kao nečim vlastitim, što može odvesti u oholost, u predbacivanja, u ljutnju. Na daru se zahvaljuje. Moliti Oca dostojanstvom i pouzdanom hrabrošću, po Isusovu primjeru, način je kako mu zahvaljujemo i priznajemo ga Ocem.

5. Ustroj Molitve Gospodnje je jasan. Sastoji se od sedam, odnosno šest molbi. Najprije se tri molbe odnose na obnavljanje našega odnosa s Bogom: a) svetost Božjega imena; b) dolazak Božjega kraljevstva; c) ostvarivanje Božje volje. Taj prvi dio s drugim je povezan nekom vrstom čvorišta, susretišta, u riječima: „*kako na nebu tako i na zemlji*“. Tu je izvor i zrcalo sklada za sve stvoreno.

Obnovljeni odnos s Bogom postaje vidljivim samo u obnovljenomu odnosu među nama, a on se očituje u četirima daljnjim molbama koje se tiču: *kruha, oprostjenja, pobjede i slobode*.

One pokazuju kako trebaju biti preoblikovane sastavnice zajednice i društva, da bi se živjelo isto darovano dostojanstvo.

'Svagdanji kruh' zapravo je, kako ga, prema praslavenskomu glagolu, zove stariji hrvatski izriječ: 'nasušni kruh', *kruh suštine, kruh biti*. Ove se godine spominjemo 1600. obljetnice smrti svetoga Jeronima koji je neobičan pridjev *epioúsios* (*ton arton ton epiousion*) u Evanđelju po Mateju na latinski preveo još neobičnijim, doslovnim pridjevom 'supersubstantialis', što znači *nadbitan*, a u Evanđelju po Luki običnijim: 'quotidianum'. To je hrana koja je preduvjet postojanju, bez koje se ne može.

Posrijedi je vjera i pouzdanje u Boga, da se ne gomila nešto što se u biti ne može dovoljno skupiti da bi se dosegnulo vječnost. Tu se vjera u Božju providnost ne prepušta lakomislenosti i nebrizi nego skrbi jednih za druge. Naš svagdanji kruh ovisi o ljubavi prema bližnjima. Po njoj i Bog očituje svoju dobrotu. Isus, dakle, poziva na novi Izlazak, na zajedništvo s braćom i sestrama koje daje hranu svima.

6. Otpuštanje dugova tiče se jubilejske, oprosne godine zvane *šabatna*, bliske i akademskomu rječniku pojmom 'annum sabbaticum'. Oprost je dokidao nejednakosti i darivao novi početak.

Molba povezana s kušnjama i napastima odnosi se na pogrješke učinjene u pustinji, ali ina Isusovu pobjedu nad Napasnikom. U pustinji je kušnja poticala narod da krene drugim putovima, da se vrati u ropstvo i odustane od novosti slobode.

Oslobođenje od zla, sloboda je od Zloga, koji – jer je sam Božji neprijatelj – neprestano predstavlja Boga kao neprijatelja ili kao suparnika čovjeku. Isus ga je pobijedio poslušnošću Ocu, poniznošću i ljubavlju.

Mi u kušnjama nikada nismo sami. Ova molba je usmjerena prema tomu da uvijek vidimo Kristovu blizinu u našim teškoćama, da nam ne bude uskraćen dodir te blizine.

7. 'Oče naš' je molitva, ali i dar blizine i uporišta, čvrstoće koju ni najveće zlo ne može razoriti; dar slobode, smisla i života. Božji je to dar. A večeras za darove zahvaljujemo, u poniznosti i radosti djece.

Primjeri proroka Ilije iz Prvoga čitanja i apostola Petra u ovoj crkvi zorno pokazuju da je i njihova gorljivost i čvrstoća, oslonjena na ljudsku snagu, bila bolno prokušana, dovedena do tjeskobe i izgubljenosti, vraćena nježnošću, prihvaćenjem i novim zamahom.

Braćo i sestre, u svojoj knjizi o tužnoj Hrvatskoj Ritter Vitezović nije spomenuo osnivanje Sveučilišta u Zagrebu, jer u moru suza, to je očito bio događaj pun radosti. Zato i mi, suočeni s tugama i s uplakanošću naše domovine, kao kršćani nosimo Radosnu vijest, pozvani očitovati da smo djeca nebeskoga Oca, nositelji nade, gradeći vremena radosne Hrvatske – *tempora Croatiae gaudentis*.

Amen.